

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutioes Morales

In Quibus Vniuers[ae] Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

3 De homicidio sui ipsius.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

De Homicidio sui ipsius.

CAPVT III.

Primo dubitatur, An licitum sit alicui seipsum occidere in aliquo euentu? Respondeo, nunquam licitum esse, seipsum occidere in aliquo euentu, neque ob vitandum peccatum, neque ob defendendam pudicitiam, neque ob vitanda mala huius vite, neque ob fidem, vel religionem, vel virtutem tuendam, neque ob salutem aliorum. Communis est sententia omnium, & sic docet Augustinus *lib. 1. de Civitate. cap. 16.*

Notandum, in sacris litteris legi, aliquos viros laudabiliter se occidisse. Intelligitur, vel laudabiliter secundum vulgi opinionem, vel laudabiliter, quia non se occidere voluerunt, sed fortiter & strenue pugnando pro bono communi, se morti exposuerunt quod est licitum, vel laudabiliter, quia id fecerunt ex instinctu, & motu speciali Dei: Item in Historiis, aliquæ sanctæ femine seipsas occidisse leguntur, vt colligitur ex Ambrosio *lib. 3. de Virginitate*, & Eusebio *lib. 8. cap. 12. & 13.* & Augustino *vbi supra*. Sed id fecerunt ex peculiari instinctu Dei, vel forte animo pro fide, & religione pugnando, sele mortis periculis obiecerunt. Deinde notandum, cautè esse legendum Hieronymum, qui in *Iona cap. 1. ait*, non esse licitum seipsum occidere nisi pro castitate tuenda.

Secundo queritur, An sit licitum alicui, vitam suam corporalem pro amico ponere? Dux sunt opiniones, Prima asserentium, non esse licitum, quia ordine charitatis vita nostra est præsertim vita corporali proximi. Item quia Augustinus in *lib. de Mendacio ad Consentium cap. 6. ait*, apertè esse contra ordinem charitatis, si quis vitam propriam pro vitæ alterius, periculo mortis exponat. Item, quia amicitia, rectè Aristotele, non est virtus: Ergo ponere vitam pro amico, non est ponere eam pro honestate, & virtute. Secunda opinio est asserentium, esse licitum. Ita Sorus *lib. 3. de Iustitia. q. 1. art. 6.* Hæc opinio est probabilior, quia Christus *Ioan. 16. ait*: Maiorem hæc dilectionem nemo habet, quam vt animam suam ponat quis pro amicis suis. Item, quia licet amicitia non sit virtus, est tamen res laudabilis, & in virtute fundata. Deinde quia vita nostra aliquando pendet ex conseruatione amici. Præterea, licet Augustinus dicat, eum, qui vitam propriam ponit pro amico, magis diligit alium, quam seipsum, non tamen ait hoc esse illicitum, aut si dicit esse contra ordinem charitatis, intelligit de eo, qui vanè, & temerè, vitam propriam mortis periculo exponit pro alio. Tunc etiam, quia non est contra ordinem charitatis ponere vitam corporis pro amico: nam ordo charitatis exigit, vt bona gratia, & virtutes prius velimus nobis, quam proximis: non tamen exigit, vt cetera bona, nimirum, vel vitæ corporalis, vel finis, vel honoris, vel bonorum temporalium, prius velimus nobis, quam alteri proximo.

Tertio queritur, An liceat vitam ponere pro alio proximo extraneo? Respondeo esse licitum, quia licitum est vitam ponere pro defendendo proximo à morte, vel pro eo conseruando, ne pereat fame, vel frigore, vel igne, vel aquis obrutus.

Quarto queritur, An aliquando sit obligatio ponendi vitam pro alio? Respondeo esse aliquando obligationem, nimirum pro Patria, pro Rege, pro Principe, pro populo, peste, vel morbo, vel fame laboranti, vel bello pressio. Item, quando vita spiritualis alterius periculum incurrit, vel in fide, vel moribus, vel aliis necessariis ad salutem æternam, v. g. infans moritur sine baptismo, si ego illum non baptizo: & tamen si baptizo, non me potero tueri ab infante, tunc teneor baptizare eum periculo vitæ meæ. Syluester *verb. Bellum. 2. q. 4. Maior in 4. Dist. 5. qu. 2.* Item, si non moneo populum, inficitur hæresis: & tamen si moneo, periculum mortis incurram illatum ab Hæreticis, teneor moneo. Item, si corripo adulteram, abstinebit ab adulterio, & resipiscet: & tamen si moneo eam, periculum incur-

ram mortis illatum ab adultero, teneor moneo eam, si morti vicina est. Item, si multi fidei & religionis periculum incurunt, teneor moneo eos, etiam si tyrannus mihi mortem minetur, quia vita spiritualis proximi, & bonum commune ordine charitatis præferri debet vitæ corporali propriæ, & bono priuato.

Quinto queritur, An in naufragio, vel fame licitum sit mihi habenti tabulam, vel panem vitæ necessarium dare alteri ne pereat, similiter in bello equi, quem habet, alteri dare vt fugiat, cum vitæ suæ periculo: Item in iuncte per media frigora, vel niues vellem quam habeo, alteri potrigere? Dux sunt opiniones, Prima asserentium, non esse licitum hoc factum, quia est seipsum interficere: Sic videtur sentire Sorus *lib. 3. de Iustitia. q. 1. art. 6.* Secunda opinio est asserentium, id esse licitum. Ita videtur sentire Cordubensis *lib. 1. Quæstionarij. q. 38.* In hac re dico, hoc secundum esse probabilis, quia id non est directè se occidere, sed non tueri se cum possit: nam si esset se directè occidere, nunquam esset licitum id facere pro alio: at opinio prima factum id esse licitum pro Rege, pro Principe, pro Duce, aut alia persona maxime vtili Republicæ, ergo reuera non est directè se occidere, sed solum non tueri se cum possit: at non tueri nos cum possimus, licitum est nobis, quando id fit propter bonum amici, si quidem etiam pro rebus nostris conseruandis aliquando vitam periculo ponimus.

Sexto queritur, An si quis iuste sit condemnatus, vt fame moriatur, licitum sit illi cibum sibi ministratum, non edere, an verò teneatur edere? Dux sunt opiniones, Vna asserentium, quod teneatur edere, quia alioqui si non edat, seipsum occidit, quod non est licitum. Sic Caietanus *2. 2. qu. 69. artic. 4. Couarr. lib. 1. Variarum resolut. cap. 2. num. 10.* & videtur ita sentire S. Thomas *2. 2. quæst. 69. artic. 4. ad secundum*, & Cordubensis *lib. 1. sui Quæstionarij. quæst. 30.* & Castrensis *lib. 2. de lege pœna. cap. 8.* Altera opinio est asserentium, id esse licitum. Ita Sorus *lib. 3. de Iustitia. qu. 6. art. 4. Maior in 4. Dist. 15. q. 22. Angelus item, verb. fugere. num. 1. in fine.*

In hac re vitumque est probabile. Sed mihi videtur secunda opinio probabilior, quia damnatus potest licitè sustinere penam, & pati sententiam iustam, quia damnatus est: & quando Sanctus Thomas ait, si non edit, seipsum occidit, loquitur de eo, qui non edit absque vlla bona ratione, & sine. Sed iste abstinet ab esu ob finem bonum, nimirum, vt sententiam iustam in se latam patiat. Vel reuera S. Thomas fuit in sententia opposita, vt etiam Caietanus ex phicit.

Septimo queritur, An quando quis damnatus est iuste ad mortem, teneatur fugere ex carcere, cum commodè & facile potest fugere absque vlla vi, & detrimento alterius, vel carceris. Dux sunt opiniones: Prima asserentium, quod teneatur tunc fugere, quia alioqui si non fugiat, seipsum occidit. Sic Sanctus Thomas videtur sentire *2. 2. quæst. 64. artic. 4. ad secundum*, licet non clarè dicat, vt statim dicemus. Secunda opinio est asserentium, quod non teneatur fugere, sed potest in carcere remanere, vt iustam sententiam perierat. Ita Sanctus Thomas *2. 2. quæst. 65. artic. 4. ad secundum*. Caietanus *ibidem*. Couarr. Cordubensis. Sorus Maior *supra citat*. Sic Angelus *verb. Fugere. num. 1.* Syluester *eod. verb. num. 2. vbi ait*, uterque Sanctum Thomam in opposita sententia fuisse. Hæc opinio est probabilior, quia non fugere, cum possit, non est directè se occidere, sed non tueri se, at hoc secundum potest, cum desistat tuendo se ob finem aliquem virtutis. Deinde respondeo, pro bono fidei, & religionis licitum esse Martyri non fugere ex carcere, cum possit. Hoc certum est apud omnes. Tertio, si quis iniuste est damnatus ad mortem, siue iniustitia iudicis, qui absque ordine iuris eam condemnat, siue iniustitia testium, cum falsis testimonij casumiantium, tunc non est licitum permanere in carcere, quando potest fugere facile, & commodè, quia tunc ob nullum finem bonum desistat se tuendo, cum possit. In hoc etiam omnes conueniunt, Maior, Sorus, Cordubensis.

Octauo queritur, An dimisso à carcere datà fide, vel

præ-

præficio iuramento de redeundo ad carcerem, licitum sit redire ad carcerem cetero scienti esse se condemnandum ad mortem? Hoc dubium tractat Couarru, *l. lib. 2. varia. resolu. cap. 2. num. 8. lege Syluestrum verb. iuramentum, 4. q. 26.* Sunt duæ opiniones: Prima asserentium, esse licitum redire, siue sit damnatus ad mortem iustè, siue iniustè. Sic Caietanus *2. 2. q. 89. art. 7. ad quartum*, & probat, quia licitum est sustinere mortem siue iustè, siue iniustè illatam. Sic etiam Romanus in *l. stipulationis. ff. de verbo. oblig.* Opinio secunda tenet, non esse licitum redire. Glossa in *Clem. Pastoralis, de sent. & re iudic.* & sic communiter sequuntur Glossam, Abbas, Andreas, Hipolytus, Curtius, Ancharan. quos citat, & sequitur Couarruius loco citato. Sic Maior in *4. Dist. 15. q. 22. Syluester verbo iuramentum, 4. q. 24. & verb. accusatio qu. ult. Angelus verb. iuramentum s. num. 27. Tabien. iurare qu. 19. dubit. 3. Nauar. cap. 12. nu. 18. Manual. Ratio huius est, quia quilibet tenetur suam vitam tueri, & conseruare.*

In hac re dico, primò si est innocens, & contra iustitiam condemnandus est ad mortem, nimirum, vel à Tyranno, vel priuato homine, vel iudice non competenti, vel non procedente secundum ordinem iuris, non licet redire nisi ob vitandum scandalum, vel detrimentum boni publici, quale est bonum fidei, vel religionis Christianæ. Secundò: Si iustè quis est condemnatus ad mortem, vel est condemnatus secundum allegata, & probata conuictus, licet aliqui innocens, licitum est redire, immò ratione iuramenti præfiri de redeundo, obligatur redire, quia hoc non est seipsum occidere, sed patienter mortis sententiam iustam sustinere, & pati. Sic Couarru. ex Adriano, Maiore, Driedone, & ita Sylu. & communis opinio.

Nonò queritur, An si quis condemnatur, vt ipse sibi venenum ad bibendum, vel edendum ministrat: Vel vt sibi venam aperiat ad emissionem sanguinis, aut linguam, aut manum amputet, licitum sit parere huic sententiæ, & id præstare per seipsum? Dico id non esse licitum, quia hoc esset cooperari ad sui ipsius necem. Deinde quia hæc sententia non est iustam perinde esset, ac si quis condemnaretur, vt ipse se ipsum occideret, potest tamen iustè condemnari, vt patibuli scalam ascendat, os aperiat ad fumentum venentis; os, aut linguam præbeat, aut manum, vel brachium ministris iudicis, vt ab eo amputetur: quia hoc non est cooperari ad sui mortem: nam istæ sunt actiones, quas reus condemnatus præstare debet obediendo, vt iudicis sententia executioni mandetur. Ita Sotus, & Couarruius locis supra citatis.

Decimò queritur, An si condemnatur, vt intret ignem, vel flumen, vel tormentum aliud lethiferum, vel vt bibat, aut edat venenum, sibi ab alio ministratum: licitum sit huic sententiæ parere? Respondeo, esse licitum. Ita Sotus supra. Victoria *Relect. de Homicid. Concl. 1. cap. 8. Cordub. libr. 1. Questionary. q. 36.*

Vndecimò queritur, An licitum sit, non vt tibiis delicatioribus, vel salubrioribus; non vt medicinis necessariis ad vitam tuendam, non vt remediis ad vitam, quando medicina, vel remedia talia sunt, vt non nisi magno pretio, vel magno labore & operâ consent, v. g. si locus, vel habitatio est mutanda, sed magno labore; si medicina est emenda, sed magnæ pecuniæ summa? Respondeo, id esse licitum, quia hoc non est occidere seipsum directè, & nemo obligatur suam vitam conseruare, per media magno labore, & pretio indigentia. Sotus, Couarruius, Cordub. Maior, Victoria locis iam supra citatis. Adrianus *Quodlib. 1. ar. 3. ad 6. Gerson. in Tract. de Abstinentia Caribuf. Maior in 4. dist. 38. q. 24.*

Duodecimò queritur, An quando ad vitæ conseruationem consilio medici est necessaria cruris, vel brachij amputatio magno cum labore, & dolore futura, teneatur homo consilio medici parere, & tantum dolorem subire, vt totum corpus conseruet, nè pereat? Respondeo ex prædictis, eum ad id minimè obligari, quia non tenetur vitam suam tueri per media, quæ tantum dolorem, & cruciatum

sint partura, induentia spasmus, & mortis periculum.

Decimotertio queritur, An licitum sit ieiunius, vigiliis, & aliis emacerationibus carnem ita domare, vt vita breuius, & citius absumatur? Respondeo quantum colligi potest ex Auctoribus prædictis, primò quidem directè, & per se vitam breuius, aut citius absumere, non est licitum: nam hoc esset seipsum occidere. Secundò prædictæ corporis asperitates non sunt assumendæ eâ intentione per se, vt vita citius & breuius finiatur. Tertio: prædictæ corporis macerationes licitæ sunt, & sanctè assumuntur, quando fiunt eo animo, vt ratio spiritui pareat, & rectè rationi appetitus sensitiuus obediat: Item, quando fiunt in cultum, obsequium, & honorem Dei: Item ad satisfaciendum pro peccatis, ad virtutis opus exercendum, ad carnis tentationes, & insultus demouendos, licet per accidens inde sequatur citius mors. Nam homo non tenetur vt diutius vitare, à ieiuniis, vigiliis, & aliis corporis laboribus abstinere, immo potius obligatur virtutum opera exercere, inter quæ sunt opera penitentiae, temperantiæ, castitatis, & fortitudinis, quibus sæpe se exponit quis periculo mortis.

Decimoquarto queritur, An licita sit constitutio humana, qua etiam in morbo graui, & periculofo interdicitur alicui ceteri Religiosorum esus carnis? Dux sunt opiniones. Prima asserentium, non esse licitum. Sic Martinus *tractat. de Temperantia q. 4. de Ieiuniis*, quia est contra ius naturale, quo quisque tenetur suam vitam tueri, ergo si consilio medici esus carnis necessarius est ad vitam, illicitum est non vt carne, cuius esus vitam tuebitur. Item quia illicitum est votum, aut iuramentum, aut obedientia, si obliget contra ius charitatis in proximum, quando obligat ad succurrendum proximo extremè laboranti. v. g. licet Religiosus iubeatur, nè domo exeat, si tamen est necesse exire ad liberandum proximum à periculo ignis, incendij, aut nè occidatur à fera bellua, aut nè se ex animi perturbatione suspenderit, licitum erit exire. Ergo illicita est constitutio humana, obligans contra ius tuendi se. Illicita est lex humana, qua denegantur alimenta necessaria, & debita ad vitam. v. g. Si concedatur patri denegare alimenta necessaria ad vitam, aut si concedatur filio denegare alimenta necessaria ad vitam patris, esus carnis aliquando consilio medici est alimentum necessarium ad vitam ægroti. Ergo lex humana non habet obligandi vim.

Secunda opinio est asserentium, eam constitutionem esse licitam, Gerson *Tract. de Temperant. Caribuf. Maior in 4. Dist. 28. quest. 24. Victor in Relect. de Homicid.* quoniam aliqui damnarentur Carthusiense constituto, à carnibus abstinentium: quod non est asserendum.

In hac re dico primò, prædictam constitutionem esse licitam, quando fit ob bonum commune Religionis, & virtutis. Nam licitum est non vt carnis esu, aut vini potu ob domandam carnis libidinem. Paula femina Romana, quam mitificè laudat Hieronymus, noluit vinum bibere graui etiam morbo afflicta, & sanctus Martinus noluit iacere supinus, quamuis moneretur, nè ita iaceret causa valetudinis. Secundò lata prædictâ constitutione in aliquo Religiosorum ordine, licitum est Religiosus illius ordinis in morbo constitutus, abstinere ab esu carnis, quia sic abstinere ab esu carnis, non est directè se occidere, sed solum est non tueri vitam propriam: at licitum est in multis rerum euentibus non tueri vitam propriam ob aliquod virtutis opus, aut propter aliquod commune bonum. Sic diximus, licitum esse, panem vitæ necessarium alteri extremè laboranti porrigere, vitam morti exponere pro amico: ergo licitum est non vt carnis esu, ob commune Religionis, & virtutis bonum retinendum, nimirum nè alij nostro exemplo carnis esu passim, & absque certa necessitate vtantur. Item nè Religionis constitutio, tam sancta videlicet, & pia, absque vrgenti causa violetur ab aliis.

Tertio: stante prædictâ constitutione, si Religiosus illius ordinis esset solus alicubi, & fame periret, nisi carne vesceretur, quam habet apud se, vel commode potest habere,

here, tunc tenetur veli caribus, quia in predicto casu vim obligandi non habet constitutio ordinis. Hæc colliguntur ex Maiore, Gersono, Victoria, ubi supra.

Decimoquinto queritur, An iniustus ab alio iniuste, licite sinat se occidi ab eo, ne occidat illum, & pereat; an verò teneatur se tueri, occidendo iniustorem, cum possit quod est quærere, an permittendo se occidi ab iniustore, peccet; & an permittere se occidi, sit seipsum occidere? Respondeo, licite talem hominem se iniustum posse permittere, se occidi ab iniustore, præsertim si iniustor sit persona Republicæ utilis. Item quando iniustus, & iniustor sunt privati homines; quoniam licitum est vitam ponere pro alio proximo. Item quia licitum est panem vite mee necessarium (vti supra dixi) alteri extorere laboranti porrigere. Item quia sic sentiunt Victoria ubi supra, & Syluester verb. Bellum. 2. q. 3. item Sotus lib. 1. de Iustitia. quest. 1. ar. 8. Corduben. lib. 1. q. 38.

Decimosecundo queritur, An licitum sit infirmos iniuste eum periculo vite propriæ. Item an licitum sit in Civitate permanere tempore pestis, nauigare tempore periculoso, militare, & pugnare in bello iusto, sed periculoso? Respondeo, hæc omnia esse licita, quia sunt, vel pro amico, vel proximo, vel pro bono communi Republicæ, vel familie. Victoria supra citato loco. num. 26. Corduben. lib. 1. q. 38. Caiet. 2. 2. q. 69. art. 3. q. 4.

Decimotertio queritur, An cum quis vt vitam tueatur propriam, fugit turum, vel aliam belluam feram, & truculentam, aut hostem iniudentem se, se ex alto loco præcipit, peccet sese evidenti vite periculo exponens, & obiciens? Respondeo, tunc non peccat, quando id facit, vt se liberet a periculo mortis impendentis, vel probabiliter credit se easurum salutem, etiam si se præcipitet. Corduben. Covarruias, & alij locis superius allegatis.

Decimoquarto queritur, quando quis vt evitet mortem propriam, fugit in equo, an licite conculeet puerum, licentem in via: Item cum quis vt mortem, vel mortificationem actum, vel scitum evitet, alium in præcipitum, vel periculum mortiferum impellit, sit reus homicidij alterius? Respondeo, cum sciam esse homicidij, si aliter quam conculeando puerum, vel in præcipitum alterum impellendo commode potuit evadere, quia non sunt inquit Apostolus Roman. 2. facienda mala, vt veniant bona. Deinde quia non est tuenda vita propria, cum detrimento tertij innocentis. Corduben. ubi supra. Secundo: si aliter evadere non potuit, & non præiudicat mortem tertij innocentis, aut si præiudicat periculum tertij innocentis, sed non putavit esse magnum periculum illius, aut putavit bona fide se evitaturum illud periculum, & tamen res non ita successerunt, non est reus homicidij, licet fuerit secutum. Syluester verb. Homicidium. 2. q. 26. Corduben. lib. 1. Questionum, qu. 38. dub. 3.

Decimonono queritur, An licitum sit alicui venenum sibi inique ab alio paratum, aut propinatum convertere arte, vel industria alicui illicita in anctorem veneni mortiferi, sciendo eum periculum mortis incursum? Respondeo, si aliter mortem propriam evitare non potest, licitum est, quia licet iniustorem occidere. Deinde quia licitum esse diximus, insidiantem vite innocentis occidere, quando aliter insidiam evitari nequeunt. Corduben. ubi supra, dub. 2.

Vigesimo queritur, An in naufragio, cum duo verbi gratia Petrus, & Paulus, sunt in nauicula, & ambo simul servari non possunt, unus tamen potest, si solus manserit in nauicula, tunc licitum sit utriusque alterum ex nauicula expellere, vt seipsum servet, & ne ambo pereant? Maior in 4. dist. 15. quest. 22. art. 2. ait, sortem esse inter eos mittendam. Deinde, si fors non mittitur, tunc esse utriusque expellendi alterum è nauicula, vt seipsum servet, quia hoc non est alterum occidere, aut mortis periculo exponere, sed se tueri. Sed difficile est hoc. Primo, quia alicui bellum est ex utraque parte iustum. Secundo, quia uterque est

in iusta possessione nauicula, ergo neuter iure potest alterum eicere nauicula. Tertio, quia non sunt facienda mala, vt inde eueniant bona. Roman. 3. Quarto nemo tueri vitam propriam debet eum morte alterius. Nihilominus probabilis est opinio Maioris.

Vigesimo primo queritur, An Christiani serui Turcarum licite remigent in turribus Turcarum contra Christianos, & licite abia ferorum, & captiuorum officia faciant in illis turribus contra Christianos: quia alicui certò, vel valde probabiliter vident se interficiendos à dominis suis Turcis, nisi ea officia faciant, & remigent contra Christianos. Dux sunt opiniones: Prima asserentium, non esse licitum illis ea officia facere, aut remigare. Sic Nauar. cap. 17. num. 63. Opinio secunda est asserentium, esse licitum. Hoc colligitur ex Maiore in 4. dist. 15. qu. 22. Certè hæc posterior opinio est probabilis: quia non tenetur quis cum vel valde probabili periculo vite suæ tueri vitam alterius. Item, quia hoc non est directe occidere alium, sed tueri vitam propriam, licet cum damno aliorum. Item quia hoc solum est serui solitum, & consuetum officium facere, vel remigare contra Christianos, ex quo non sequitur directè, & per se mors illorum: fortasse enim Christiani contra Turcas se defendendo salui euaderent, pugna enim euentus sepe incertus est.

Vigesimo secundo queritur, An pregnantis femina, aut in partu penclitans licite possit medicinam sumere, sibi quidem salutarem, ac secum periculofam? verbi gratia, sanguinis emissionem procurare, balneum intrare, aut pharmacum humoris purgatum accipere, aut emplastrum doloris lenitiuum, vt se conseruet, licet inde per accidens sequatur fortis periculum. In hæc re sunt dux opiniones. Prima asserentium non esse licitum, quia non sunt facienda mala, vt inde eueniant bona. Item, non est vita propria defendenda cum damno, & periculo alterius. Item quia Ambrosius 1. 4. quest. 5. cap. denique, aperte ait, si alteri subueniri non possit, nisi alter lædatur, commodius est alterum viuere. Ioannes de Neapoli quodlib. 10. Syluester in verbo Medicus. quest. 2. Beatus Antoninus 4. Par. Tit. 7. cap. 2. §. 2. Nauar. in Manuali cap. 25. num. 62. Armilla in verb. Abortus. num. 2.

Secunda est opinio asserentium, id esse licitum, si faciat femina animo vitam suam conseruandi, & non directè, & per se intendendo periculum fetus. Dummodo non sumat medicinam directè, aut natura sua ordinatam ad abortum factus, vel intentum illius, quale est venenum. Ita Corduben. lib. 1. sui Questionarij. quest. 38. dub. 3. Respondeo primum, quando medicina est salutaria matri, & non ordinata ad interitum fetus, sed solum per se ordinata ad salutem matris, licet per accidens sequatur mors fetus, tunc licitum erit matri eam medicinam accipere, verbi gratia, licitum est matri currendo fugere, vt se liberet ab igne, vel fluminis cursu, vel hostium furore, vel similibus bellæ impetu, licet reuera cursus sit fetus periculofus, quia ius habet mater vitam suam conseruandi: Item, quis si non fugit, & currit, mater simul, & fetus periculum mortis incurrent. Et ita etiam licitum erit matri sanguinis emissionem procurare, vt seipsum seruet, licet per accidens sequatur periculum factus, quia hoc non est occidere factum, sed seipsum seruare.

Secundo: si medicina ex sua vi, vel e conditione est directè in fetus intentum, tunc non est licitum matri eam sumere, etiam si sumat eam vt seipsum seruet, quia non habet ius tuendi se cum interitu fetus. Dices; iure belli licite occiduntur innocentes, vt nocentes occiduntur, & Republica pax acquiritur, ergo licitum erit matri se tueri, etiam cum interitu fetus. Respondeo, disparem esse rationem: quia ius belli cum ordinetur ad commune bonum Republicæ, licitam facit mortem innocentium, quando commune bonum præfertur particulari, ac inter priuatos, nemo, vt se defendat, habet ius tuendi se cum interitu alterius innocentis. Si dices; iniustus, licite occidit iniustorem, vt se defendat; ergo mater, vt seruet a

Morte, licet vitur medicinâ sibi salubri etiam cum interitu fetus. Respondeo: Non valet consequentia, quia inuasor est iniustus in aggrediendo, & vim affert alteri: at fetus non est inuasor, nec vllam vim affert matri, sed morbus est, qui matrem infestat.

Duodecimotertio queritur, Quid dicendum est cum fetus non est animatus; an licitum sit matri sumere medicinam ad se tuendam à morbo, etiam si per accidens inde sequatur impedimentum animationis in foetu? In hoc Armilla, Syluester, Anton. Nauar. Ioan. de Neap. aperte dicunt tunc esse licitum, quia mater tunc se liberat à morte, & nullum hominem occidit; si quidem fetus tunc non est animatus. At si dubitetur, sine fetus animatus, vel non, tunc aunt non esse licitum.

De Homicidio per abortum fetus.

CAPVT IV.

PRIMO queritur, Quot modis procurari soleat abortus fetus? Respondeo, tribus modis solere procurari. Primo impediendo ne fetus concipiatur, nimirum procurando vt femina post concubitum fiat sterilis. Secundo, vt fetus iam conceptus, sed nondum animatus excidatur. Tertio, vt fetus iam conceptus, & animatus excidatur.

Notandum est, fetum, si masculus est, ordinariè animari intra quinquaginta dies: si femina, intra octoginta. Dixi ordinariè, quia aliquando ob calidiorè, vel frigidiorè matris naturam fetus citius, aut tardius animari solet. Armilla in verbo (Abortus) num. 3. ex Syluest. verb. Homicidium num. 3.

Secundo queritur, An ad euitandum infamiam in femina, & scandalum, quod sequeretur, si femina quæ cum viro peccauit, grauida fiat, licitum sit, procurare remedium impediens conceptionem fetus? Est opinio aliquorum dicentium, esse licitum, quando infamia probabiliter timetur magna, aut magnam scandalum aliorum, v. g. si monialis concipiat, aut puella nobilis in domo parentum cum aliquo cogit, quia cum fetus non sit conceptus, nulli sit iniuria, si procuretur remedium ne concipiatur. Item quia hoc non est abortum procurare, nam abortus est, cum fetus iam conceptus excluditur.

Sed dicendum est, non esse licitum, quia est contra ordinem naturæ impedire conceptionem fetus: nam semen, & copula à natura sunt instituta ad proles generationem, & proinde ad conceptionem prolis, sine fetus, item non sunt faciendâ mala, vt veniant bona, vt Apostolus docet Rom. 3. Ergo ad infamiam, vel scandalum eius, quæ sponte sua peccauit, non est impediendâ conceptio fetus impediendo naturæ cursum. Item sibi imputet femina, quæ sponte sua peccauit, si ex peccato perpetrato sequitur, vt infamiam incurrit, aut si ipsa, vel focus delicti, eum quo peccauit, mortis periculum adeat.

Tertio queritur, An sit homicidium, quando fetus est animatus, abortus facere, vel procurare, nimirum adhibendo media ad fetum excludendum ante tempus debitum. Respondeo, id esse peccatum magnum, & homicidium: nam sepe fetus ipse non solum perit, secundum corpus, morte corporis, sed etiam secundum animam, nimirum secundum vitam spiritualem, quia perit sepe sine baptismo, & ita in peccato originali; aut exponitur periculo probabili pereundi absque baptismo.

Quarto queritur, An sit homicidium abortum facere, vel procurare, quando fetus non est animatus? Respondeo, si reuera sciatur probabiliter non esse fetum animatum, non est homicidium opere, & re ipsa commissum, licet fieri possit, vt animo & effectu homicidium sit, si intentio sit occidendi fetum, etiam animatum. Sed difficultas est, an sit peccatum, quando fetus non est animatus, abortum

facere, vel procurare. Dico esse peccatum, quia est contra ordinem naturæ: nam à natura fetus concipitur, vt animetur, & animatus edatur in lucem.

Quinto queritur, An medico licitum sit femine prægnanti, & morbo periclitanti medicinam porrigere, vt abortum faciat, & saluti suæ consulat? Respondeo, communem esse opinionem, id non esse licitum, quando fetus est animatus, quia non sunt faciendâ mala, vt inde bona eueniant Roman. 2. 3. Sic Ioan. de Neapoli, Anton. Syluest. Nauar. Armilla. locis supra citatis. Quæres; quid si fetus non sit animatus; an tunc licitum erit porrigere medicinam, vt fiat abortus, & mater à periculo liberetur. Supradicti auctores aiunt, tunc esse licitum, quoniam nulli vita admittitur, & consulitur matri salutem, & vite, nec medicina datur, vt abortus fiat, sed vt periclitantis femina vita seruetur.

Sexto queritur, Quid si sit dubium, an fetus sit animatus, an non; an tunc licitum erit medico prædictam medicinam præstare, vt abortus fiat, & seruetur mater? Respondeo, id non esse licitum, quia exponit se medicus periculo occidendi fetum. Sic prædicti Auctores *vbi supra*.

Septimo queritur, An quando prægnans periclitatur, & inducatur probabiliter à Medico saluum futuram, si fiat sanguinis emissio, aut si ei pharmacum humidis purgantium, aut emplastrum, doloris Ichitium adhibeatur, aut alia medicina salutaris, licitum sit medico talenti medicinam porrigere prægnanti ad seruandam eam, licet iudicetur talem medicinam animato fetui futuram periculosam? Respondeo, Primo duas esse opiniones: Prima est asserentium non esse licitum, quia non est salus matris procuranda cum damno fetus animati: Secunda opinio est, id esse licitum, ita Corduben. lib. 1. quest. 38. dub. 3. quia hoc solum est tueri vitam matris per se. Item quia est solum porrigere medicinam salutarem matri, & quæ non est ordinata ex sua natura ad abortum; vel ad interitum fetus. Item quia, vt supra diximus, licitum est matri eam medicinam sibi sumere, ergo licitum est alteri consulere, vt tumat eam, & medico licitum præstare eam prægnanti.

Secundo: Quando medicina ex sua vi ordinata est ad abortum, vel ad interitum, aut damnum fetus, tunc non est licitum medico eam præbere, etiam si sit profutura matri, & etiam si non detur ex intentione occidendi fetum; quia satis est, iam ordinari ex sua vi ad interitum fetus, nec est procuranda salus, & vita vitæ cum interitu alterius. Hæc ait Cordubensis *vbi supra*. Et est opinio probabilis.

Octauo queritur, Quæ pena sit contra abortum procurantes, vel facientes in iure constituta? De hoc dicam inferius, eum agam de penis latis contra homicidium.

De Homicidio ex duellu.

CAPVT V.

NOTANDUM primo duellum accipi pro pugna inter duos ex conducta gratia probandæ veritatis, vel expurgandi criminis, nimirum vt is, qui vicerit, probasse veritatem credatur, ac si per testes, aut rationes, & argumenta legitima illam probasset, & is qui victus est, defecisse à probatione censleatur. Item qui vicerit, à suspicionè criminis, quod illi imponitur, se purgabat, quod si vincatur, crimen, quod illi imponitur, perpetrasse credatur. Syluester, Angelus, Armilla, Tabien. verb. Duellum: & Ioannes de Lignano in tractatu, quem edidit de duello.

Secundo notandum, Duellum accipi dupliciter, Primo late in genere, & tunc generatim accipitur pro quocunque certamine annorum inter duos, etiam licito, & iusto, quod non est legibus prohibitur. Secundo accipitur